

Élelmiszermérlegek, 2014

Tartalom

Bevezető	1
Nőtt az állati eredetű termékek fogyasztható mennyisége	2
Enyhén nőtt a zsiradék mennyisége	3
Nőtt a rendelkezésre álló mennyiség a növényi termékekből	3
Mérsékelten nőtt az egy főre jutó alkohol mennyisége	4
Hét év után ismét nőtt a felhasználható tápanyag egy főre jutó mennyisége	4

Bevezető

A lakossági élelmiszer-fogyasztás egyik jellemzője az elfogyasztott élelmiszerek természetes mértékegységben kifejezett mennyisége. Számbavétele több módszerrel is lehetséges. Az egyik módszer a háztartás-statisztika keretében rendszeres naplózételek során méri a vásárolt élelmiszerek mennyiségét. A másik módszer az **élelmiszer-mérlegek összeállításán alapul, és azokból számítja a hazai felhasználást. Az ezekből származtatott és itt közölt egy főre jutó fogyasztási**

adatok nem a lakosság által ténylegesen elfogyasztott mennyiségeket jelentik, hanem a lakosság számára rendelkezésre álló, fogyasztható mennyiségeket, kínálatot. Az élelmiszerek alapvető csoportjaira kalkulált mérlegek az élelmiszer-készítményeket alapanyagokra átszámítva tartalmazzák. A kiadvány tájékoztat a fogyasztás mögött meghúzódó termelési, külkereskedelmi folyamatok főbb elemeiről és a fogyasztói árak alakulásáról.

A rendelkezésre álló élelmiszer egy főre jutó mennyisége 2008 és 2012 között csökkent, 2013-ban stagnált. 2014-ben 5,1%-os növekedés következett be, és ezzel meghaladta a 2010. évi szintet, bár a válság előtti mennyiséget még nem érte el. A cereáliák és a hal kivételével minden élelmiszercsoportban emelkedett az elfogyasztható mennyiség.

Magyarországon az **egy főre jutó összes élelmiszer 2014-ben 646 kilogramm volt, 5,1%-kal több, mint egy évvel korábban.** Ez a mennyiség 1,3%-kal magasabb, mint 2010-ben volt és 2,5%-kal meghaladta 2009–2013 átlagát is. Az egy főre jutó összes élelmiszer több mint harmadát jelentő állati eredetű termékek (hús, hal, tej, tojás) együttes fogyasztható mennyisége az előző évhez képest átlagosan közel 6, míg a növényi termékeké (liszt és rizs, burgonya, zöldségfélék és gyümölcsök, egyéb növényi eredetű élelmiszerek) 5%-kal nőtt. 2014-ben hét évig tartó csökkenés után emelkedett a zsiradék mennyisége (4,5%-kal), valamint kismértékben a cukoré is (1,8%-kal).

1. tábla

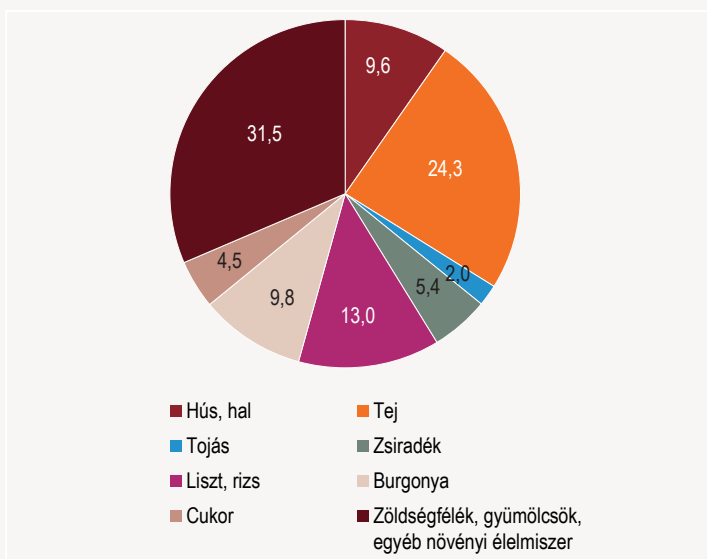
A rendelkezésre álló élelmiszer egy főre jutó mennyiségének alakulása

Élelmiszer	2000	2005	2010	2013	2014	2009–2013 átlaga	2014	
	kilogramm						az előző év	2009–2013 átlaga
							százalékában	
Hús ^{a)}	70,2	63,5	56,7	55,5	58,6	57,2	105,6	102,4
Hal	3,0	3,6	3,5	3,7	3,7	3,6	100,0	102,8
Tej	160,6	166,8	156,8	147,5	156,7	153,7	106,2	101,9
Tojás	15,3	16,0	13,7	12,4	12,8	13,1	103,2	97,6
Zsiradék	39,0	36,5	34,6	33,1	34,6	34,4	104,5	100,5
Liszt és rizs	94,1	97,3	88,2	85,0	84,2	86,3	99,1	97,6
Burgonya	64,0	66,8	60,5	58,6	63,0	61,1	107,5	103,0
Cukor és méz	33,6	31,6	29,2	28,5	29,0	28,8	101,8	100,6
Zöldségfélék és gyümölcsök	217,7	194,8	190,0	186,5	199,2	187,6	106,8	106,2
Egyéb növényi eredetű	4,1	4,3	4,4	3,9	4,0	4,0	102,6	99,5
Összesen	701,6	681,2	637,6	614,7	645,8	630,0	105,1	102,5

^{a)} 2004-től az egy főre jutó húst a belföldi vágás (importált élő állat vágását is beleértve) alapján számítjuk. Lásd a módszertant.

Az élelmiszer-kínálat megoszlása, 2014, %

1. ábra

Az élelmiszer-kínálaton belül a termékcsoportok aránya a növekedés ellenére sem 2013-hoz, sem 2010-hez képest nem változott. Az eltérések nem haladják meg az 1 százalékpontot. Az összes élelmiszer legnagyobb részét, mintegy harmadát a zöldséfgyümölcsök, negyedét a tej- és tejtermékek és közel 15%-át a liszt és rizs tette ki. A hús és hal az élelmiszer-kínálatból további 10%-kal részesedett.

Nőtt az állati eredetű termékek fogyasztható mennyisége

Az egy főre jutó hús mennyisége 2014-ben elérte az **59 kilogrammot**, ami **3 kilogrammal** (5,6%-kal) több, mint egy évvel korábban. Ez kissé meghaladta a 2010. évi kínálatot, de nem érte el a 2009. évi szintet (62 kilogramm/fő). A 2014. évi fogyasztható mennyiség mintegy másfél kilogramm (2,4%-kal) több a 2009–2013 átlagához viszonyítva. Ezen belül változatlanul a **baromfi** részesedése volt a legnagyobb (45%). Az egy főre jutó **baromfi** (26 kilogramm) mennyisége az összes hús mennyiségével megegyező mértékben, **5,6%-kal nőtt** 2013-hoz viszonyítva, és 3,5%-kal magasabb a 2014-et megelőző öt év átlagánál. A **sertéshús** (25 kilogramm/fő) részesedése (43%) nem változott 2014-ben, és – a baromfihússal párhuzamosan – **5,4%-kal bővült**. Ezzel a sertéshús mennyisége 2010. év szintjére emelkedett, és megegyezett 2009–2013 átlagával.

2. tábla

Az egy főre jutó hús megoszlása

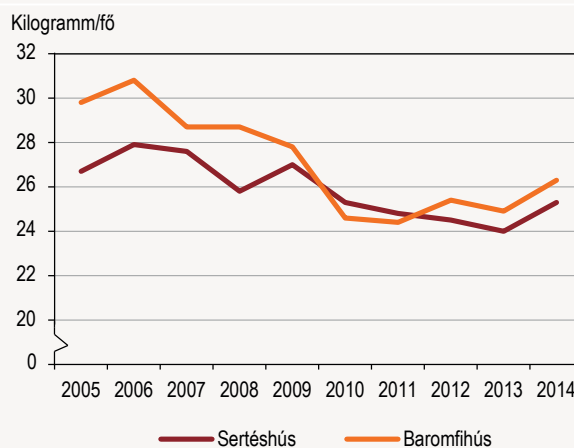
Hús-féleség	2000		2005		2010		2013		2014	
	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%
Marha- és borjúhús	4,3	6,1	3,1	4,9	2,5	4,4	2,2	4,0	2,5	4,3
Sertéshús	28,0	39,9	26,7	42,0	25,3	44,6	24,0	43,2	25,3	43,2
Baromfi-hús	33,7	48,0	29,8	46,9	24,6	43,4	24,9	44,8	26,3	44,9
Egyéb hús	1,1	1,6	1,2	1,9	1,6	2,8	2,2	4,0	2,4	4,1
Belsőség	3,1	4,4	2,7	4,3	2,7	4,8	2,2	4,0	2,1	3,5
Összesen	70,2	100,0	63,5	100,0	56,7	100,0	55,5	100,0	58,6	100,0

A **baromfi** **termelés** 2014-ben egy év alatt 9,2%-kal 442 ezer tonnára, tízéves csúcspontjára nőtt. Ezen belül a csirke és a vízi szárnyasok vágása mintegy 10%-kal bővült, a pulykák gyakorlatilag nem változott. A **baromfi kivitele** közel 8%-kal meghaladta az előző évit (218 ezer tonna), a **behozatal** (52 ezer tonna) stagnált. A **baromfi** összes **belföldi fogyasztható mennyisége** 259 ezer tonnát ért el.

A **sertéshúst** a 2013-as alacsony bázishoz képest 12%-kal 274 ezer tonnára nőtt 2014-ben, míg az **import** majdnem 4%-kal csökkent az előző évhez képest (149 ezer tonna). A hústermelésen belül a vágóhidak kibocsátása 9%-kal meghaladta az előző évit, és nőtt a házi vágások száma is. Ennek következtében ez utóbbi részesedése az összes hústermelésen belül ismét elérte a 10%-ot. A **sertéshúsexport** a tárgyévben 3,6%-kal 160 ezer tonnára emelkedett. A belföldön fogyasztható sertéshús mennyisége 249 ezer tonnát ért el, ami 10 ezer tonnával kevesebb, mint a baromfi. A hús átlagos **fogyasztói ára** 2014-ben éves viszonylatban stagnált, ezen belül a sertéshús és a baromfi ára sem változott.

2. ábra

A sertés- és a baromfi-hús-kínálat mennyiségének alakulása

A marhahús, a belsőség és az egyéb húsfélék együttesen változatlanul az összes fogyasztható hús 12%-át tették ki. Az egy főre jutó **marhahús** csökkenése is megállt 2014-ben, és a **2,2 kilogrammos** mélypontról **2,5-re nőtt**. Ez a mennyiség megegyezik az előző öt év átlagával, de jelentősen elmaradt az előző évtized második felének – a 3 kilogrammot meghaladó – szintjétől.

A **marhahúst** (24 ezer tonna) 2007 óta tartó folyamatos csökkenés után 2014-ben 2,6%-kal nőtt az előző évhöz képest. A **marhahúsimport** (16 ezer tonna) több mint 8%-kal bővült 2013-hoz mérten, míg az **export** (14 ezer tonna) jelentősen, 14%-kal visszaesett. A **belföldi fogyasztható mennyiség** ennek megfelelően 25 ezer tonnát ért el. A marhahús **fogyasztói ára** átlagosan 0,5%-kal csökkent.

Az egy főre jutó **hal** mennyisége nem változott 2014-ben, 3,7 kilogrammot ért el, ami 2,8%-kal meghaladta 2009–2013 átlagát. Ennél magasabb szinten csak 2007-ben és 2008-ban volt az egy főre jutó hal mennyisége (3,8 kilogramm/fő).

A hazai **haltermelés** éves viszonylatban 1,6%-kal mérséklődött, a **halimport** azonban mintegy 6%-kal nőtt. Az egyébként kis jelentőségű **export** 7,0%-kal bővült. A **hal fogyasztói ára** átlagosan 2,5%-kal nőtt.

A **tojáskínálat** 2004 óta tartó csökkenése 2014-ben megállt és az egy főre jutó mennyiség éves viszonylatban **7 darab** (3,2%-kal) **nőtt** (221 darab/fő). A rendelkezésre álló tojás így 2009–2013 átlagához képest még 2,3%-kal (5 darab) elmaradt. 2010-ben 14 darab, míg tíz évvel korábban 70 darab tojás jutott egy főre vetítve.

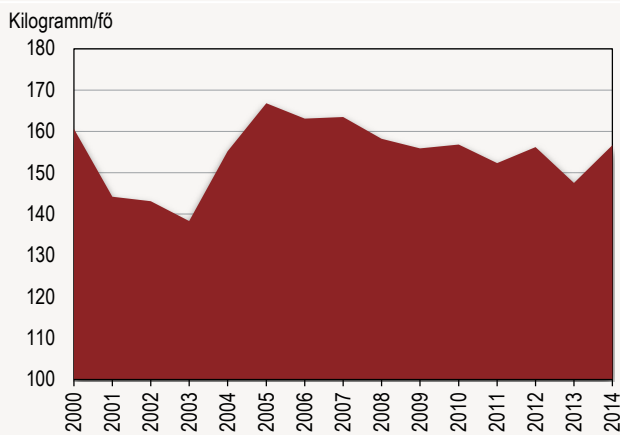
A **tojástermelés** az előző évi mintegy 3%-os növekedés után 2014-ben közel 2%-kal mérséklődött. A **behozatal**, amelynek 85%-a étkezési tojás, jelentősen, majdnem a felével nőtt egy év alatt. A **tojásexport** mintegy 2%-kal bővült. A kivitel több mint 70%-a keltető tojás, így az étkezési tojás kis jelentőségű. A tojás **fogyasztói ára** 3,4%-kal csökkent éves viszonylatban.

A **tej- és tejtermékek** hazai kínálata (157 kilogramm/fő) 2014-ben éves viszonylatban **6,2%-kal bővült**, és a 2010. év szintjére **emelkedett**. A 2014. évi mennyiség 1,9%-kal több volt az előző öt év átlagánál. Az egy főre jutó összes tej mennyisége 179 liter, ez napi fél liter tej.

A hazai tejtermelés 2014-ben 1832 millió litert ért el, és mintegy 6%-kal bővült az előző évhez képest. A megtermelt tej mennyisége utoljára 2005-ben volt magasabb. A tej és tejtermékek exportja (866 millió liter) a termeléssel megegyező mértékben nőtt. A tej és tejtermékek behozatala három évig tartó mérséklődés után 2014-ben 8,6%-kal 872 millió literre emelkedett. Ezen belül a tejimport mérsékelten (3%-kal), míg a tejtermékek behozatala jelentősen (átlagosan 9%-kal) nőtt. Az összes hazai fogyasztható mennyiség ennek alapján 1765 millió litert ért el. 2014-ben az átlagos élelmiszerárakhoz (-0,4%) viszonyítva a tej és tejtermékek fogyasztói ára jelentősen (átlagosan 6%-kal) nőtt.

3. ábra

A tej- és tejtermékek fogyasztható mennyiségének alakulása

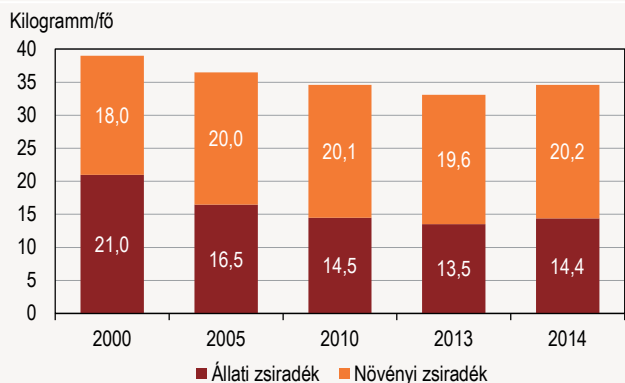
Enyhén nőtt a zsiradék mennyisége

Az összes felhasználható zsiradék (35 kilogramm/fő) 2006 óta tartó csökkenése 2014-ben megállt, 4,5%-kal magasabb volt az előző évinél. Zsírokból és olajokból ugyanakkora volt a rendelkezésre álló mennyiség, mint 2010-ben, és ez gyakorlatilag megegyezett 2009–2013 átlagával is. 2005-höz képest viszont 5,2%-kal, a 2000-es évek elejéhez képest pedig több mint tizedével használhatott kevesebb zsiradékot a lakosság. Ezen belül az állati zsiradékok mennyisége (14,4 kilogramm/fő) a rendelkezésre álló hús mennyiségének növekedésével párhuzamosan több mint 6%-kal nőtt 2014-ben, így az összes zsiradékmennyiség 42%-át teszi ki. Ez az arány 2000-ben még több mint 50, 2005-ben pedig 45% volt. Az állati zsiradékok háromnegyedét a sertézsír teszi ki. Az egy főre jutó sertézsír az elmúlt évtized közepén meghaladta a 13 kilogrammot, ez 2014-ben a 2013-as mélypontról 11 kilogrammra nőtt. A zsiradékok közel 60%-át képező növényi olajok és zsírok hazai mennyisége (20,2 kilogramm/fő) 3,1%-kal meghaladta az előző évet. Ennek változatlanul kétharmada étolaj (13,3 kilogramm/fő), egyharmada margarin (6,9 kilogramm/fő).

A zsiradékok fogyasztói ára 2014-ben átlagosan 4,9%-kal csökkent, ezen belül a sertézsír 6,9, az étolaj 12%-kal került kevesebbe.

4. ábra

A rendelkezésre álló zsiradék egy főre jutó mennyiségének alakulása

Nőtt a rendelkezésre álló mennyiség a növényi termékekből

Az egy főre jutó liszt és rizs mennyisége (84 kilogramm) 2014-ben az előző évhez képest alig (0,9%-kal) csökkent, 2009–2013 átlagához képest 2,4%-kal alacsonyabb volt. Lisztből 80 kilogramm állt rendelkezésre, 1,5%-kal kevesebb, mint 2013-ban, míg rizsből az előző évek csökkenése után nőtt a fogyasztható mennyiség (4,1 kilogramm/fő).

A liszttermelés stagnálása mellett egy év alatt 6,2%-kal nőtt az export, és 2,7%-kal mérséklődött az import. 2014-ben a liszt fogyasztói ára 14%-kal visszaesett.

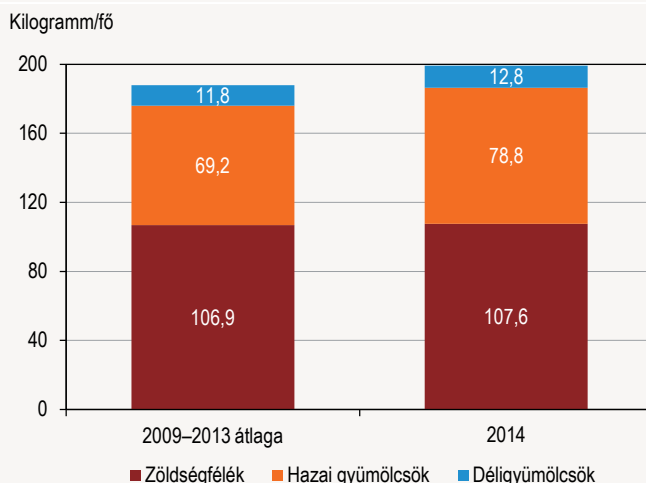
Burgonyából 2000 óta egy főre 60–68 kilogramm jutott, 2014-ben az előző évi mélypontról (7,5%-kal) 63 kilogrammra nőtt a hazai felhasználható mennyiség. Ez fejenként valamivel több mint heti 1 kilogramm burgonyának felelt meg. Ez a szint 2014-ben 3,0%-kal magasabb volt az azt megelőző öt év átlagához képest is.

Burgonyából – a 2013-as 11%-os visszaesés után – 16%-kal több termelt (567 ezer tonna), az elenyésző export mellett a burgonyaimport (friss és feldolgozott termékek) mintegy 6%-kal, 165 ezer tonnára nőtt. Az összes hazai fogyasztható mennyiség 622 ezer tonnát tett ki. A burgonya fogyasztói ára – az előző évi 57%-os drágulást követően – 2014-ben 14%-kal csökkent.

Az egy főre jutó zöldség- és gyümölcs mennyisége 199 kilogrammot ért el 2014-ben, és – az előző évi után – újra 7%-kal nőtt éves viszonylatban. 2009–2013 átlagát hasonló mértékben, 6,2%-kal haladta meg a hazai kínálat. Ezen belül zöldségfélékéből (108 kilogramm/fő) és gyümölcsökből (92 kilogramm/fő) egyaránt közel 7%-kal több állt rendelkezésre. 2014-ben az egy főre jutó zöldség gyakorlatilag megegyezett 2009–2013 átlagával, a gyümölcs 10 kilogrammmal volt magasabb annál. A fogyasztható mennyiség 14%-a déligyümölcs (13 kilogramm/fő), 86%-a egyéb, Magyarországon is termesztett gyümölcs (79 kilogramm/fő). Déligyümölcsökből 2013-hoz képest kismértékben (kevesebb mint 1 kilogramm), a hazai termesztésű gyümölcsökből viszont több mint 5 kilogrammmal magasabb volt a fejenkénti mennyiség. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy a fogyasztható gyümölcs mennyiségének bővülése döntően az almaginátal növekedésének köszönhető. Kissé több állhatott rendelkezésre meggyből és kajszibarackból is, viszont a többi gyümölcsből mérséklődött az egy főre jutó mennyiség.

5. ábra

A zöldség- és gyümölcskínálat alakulása

A hazai zöldségtermés (1514 ezer tonna) 2014-ben 5,0%-kal nőtt az előző évhez képest. A zöldségexport (670 ezer tonna) volumene – az előző évi 13%-os emelkedés után – alig 3%-kal bővült. A zöldségfélék behozatala 272 ezer tonna volt, ami jelentősen, 16%-kal nőtt. Az összes belföldi kínálat 1061 ezer tonnát tett ki, az import aránya így mintegy negyede a rendelkezésre álló mennyiségnek. A gyümölcstermelés 1048 ezer tonnát ért el, ami – a rekord almaginátalnak köszönhetően – 22%-kal magasabb volt 2013-hoz viszonyítva. A hazai termesztésű gyümölcsök kivitele (232 ezer tonna) 5,8%-kal nőtt, míg a

behozatal (237 ezer tonna) – beleértve a déligyümölcsöket – 13%-kal elmaradt az előző évitől. Az import jelentős csökkenését az almabehozatal visszaesése okozta. A friss **zöldségfélék** átlagos **fogyasztói ára** a tárgyévben – az előző évi jelentős drágulás után – 5%-kal csökkent, továbbá a hazai és déligyümölcsök is ugyanilyen mértékben lettek olcsóbbak.

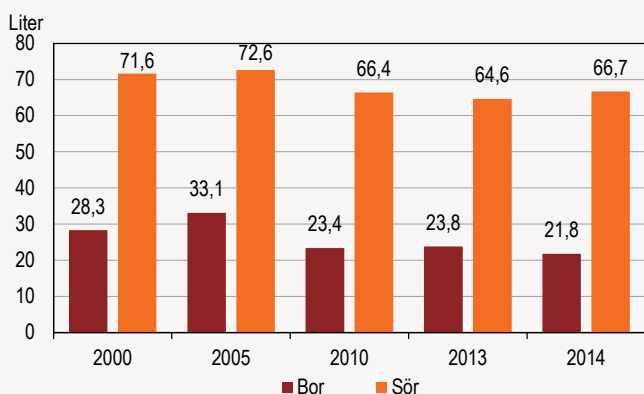
Mérsékeltén nőtt az egy főre jutó alkohol mennyisége

Az egy főre jutó **összes szeszesital** 2014-ben – két évig tartó csökkenés után **9,1 abszolút literrel**¹ **9,3 literre nőtt**. A szeszesital-kínálat a 2000-es évek első felében érte el maximumát (11 liter), amelyhez képest a 2014. évi szint 15%-kal alacsonyabb volt, továbbá az előző öt év átlagát (9,5 liter) sem érte el.

Ezen belül az egy főre jutó **bor** mennyisége (22 liter) **2 literrel csökkent**, és ugyanennyivel kevesebb 2009–2013 átlagánál. A rendelkezésre álló sör mennyisége (67 liter/fő) éppen háromszorosa a bornak, de azzal ellentétben egy év alatt **2 literrel emelkedett**. A növekedés ellenére a hazai kínálat szintje mintegy 2 literrel alacsonyabb az előző öt év átlagához képest. Az előző évtizedben az egy főre jutó sör még meghaladta a 70 litert, 2010-től már nem érte el ezt a szintet. Az **égetett szeszes ital** egy főre vetítve **3,2 abszolút literrel** **3,5 literre nőtt** egy év alatt, ami 2 deciliterrel több 2009–2013 átlagához képest. Utoljára 2008-ban állt rendelkezésre ennyi alkoholos italokból.

6. ábra

A bor- és a sörkínálat egy főre jutó alakulása

2014-ben a **bortermelés** volumene a 2013-as viszonylag magas bázis-hoz képest 12%-kal csökkent, és 259 millió litert ért el. A 47 millió liter **import** – az előző évek tendenciájával ellentétben – a negyedével alacsonyabb. A behozatal ezzel együtt is több mint kétszerese a 2010. évinek, és továbbra is meghaladta a 215 millió liter **hazai fogyasztás** 20%-át. A **borexport** (72 millió liter) 2014-ben ezzel egyidejűleg

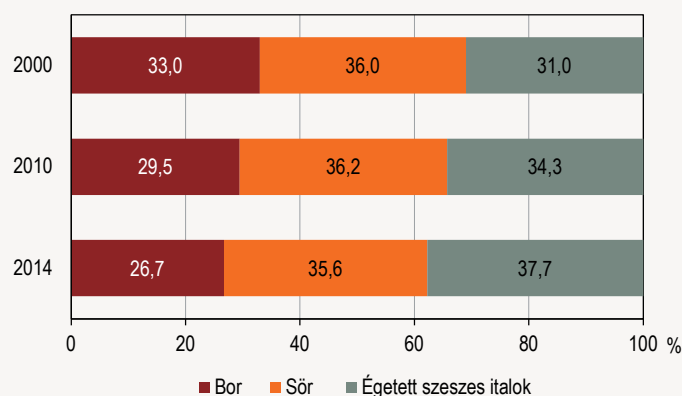
¹ 100⁰-os szeszerre átszámítva.

16%-kal bővült. A **sörtermelés** (595 millió liter) gyakorlatilag az előző évi szinten maradt, miközben az **import** (116 millió liter) 9,5%-kal nőtt. Az importált sör részesedése a 658 millió liternyi **hazai kínálatból** továbbra sem éri el a 20%-ot. A **sőrexport** (47 millió liter) az egyébként magas bázis-hoz képest 18%-kal visszaesett. 2014-ben a sör és az égetett szeszes italok **fogyasztói ára** gyakorlatilag nem változott éves viszonylatban, a boré 4,5%-kal csökkent.

A szeszesital-kínálat szerkezetében a 2000 óta első helyen álló sört már 2013-ban beírta a tömény szeszes italok aránya (35%), amelynek részesedése egy évvel később 38%-ra nőtt, miközben a harmadik helyen álló boré (27%) 3 százalékponttal csökkent.

7. ábra

A szeszesital-kínálat egy főre jutó megoszlása*

* 100⁰-os szeszerre átszámítva.

Hét év után ismét nőtt a felhasználható tápanyag egy főre jutó mennyisége

Az egy főre jutó napi **fehérje** 96 gramm volt, amelynek 57%-át az állati fehérjék tették ki, **4 grammal nőtt egy év alatt**, ezzel visszaemelkedett a 2010-es szintre. 2005-höz viszonyítva viszont majdnem a tizedével alacsonyabb a fehérjeforrás. Hasonlóképpen alakult az egy fő számára rendelkezésre álló **zsiradék** mennyisége (136 gramm), amely **7 grammal nőtt 2013-hoz képest**, ez megegyezik a 2010. évi szinttel, valamint az előző öt év átlagával is. A fejenkénti **szénhidrát** (358 gramm) mennyiségének csökkenése – a cukorkínálat bővülése és a liszt stagnálása miatt – már 2013-ban megállt, 2014-ben **7 grammal emelkedett éves viszonylatban**, de még 5 grammal (1,5%-kal) elmaradt 2010-hez képest. 2005-höz viszonyítva a fogyasztható szénhidrát is majdnem a tizedével volt alacsonyabb. A tárgyévi napi szénhidrát továbbra is megfelelt az optimális mennyiségnek, miközben a rendelkezésre álló zsiradék 60%-kal meghaladta azt.

További információk, adatok (linkek):

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu